

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 7 december 2018
dossiernummer: 106453
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 27
e-mail: l.korsten@advocatenorde.nl

Betreft: inbreuk rechtsbijstand asielzoekers / flexibilisering asielketen

Geachte leden van de commissie voor Justitie en Veiligheid,

Op donderdag 13 december as. wordt in uw commissie gesproken met staatssecretaris Harbers over onder meer het programma Flexibilisering Asielketen.

In zijn brief van 16 november jl. aan de Tweede Kamer meldt de staatssecretaris dat asielzoekers alleen nog toegang krijgen tot (gefinancierde) rechtsbijstand wanneer het voornemen is om de betreffende asielaanvraag af te wijzen. Dit vormt een ernstige aantasting van de kwaliteit van de asielprocedure. Dat heeft niet alleen nadelige gevolgen voor de betreffende asielzoeker, maar voor alle betrokken actoren, inclusief de overheid.

Rechtsbijstand voor asielzoekers door advocaten in de eerste fase van de procedure is onmisbaar. Juist in deze fase van feitenvaststelling is het cruciaal dat een asielzoeker wordt geïnformeerd over het proces: hij dient te worden voorbereid op de asielprocedure en op de gehoren, de gehoren moeten worden nabesproken met de advocaat en de gehoorrapporten moeten (indien nodig) van correcties en aanvullingen worden voorzien. Een asielzoeker is in de regel niet in staat om zijn asielaanvraag met sluitend bewijs te presenteren. De gehoren vormen de belangrijkste bronnen voor de Staat om zijn beslissing op een asielaanvraag op te baseren. In een rechtsstaat moet rechtsbijstand vanwege de bijzondere aard van de asielprocedure juist door een onafhankelijke, partijdige en deskundige advocaat worden verleend.

Ook efficiëntie kan geen oogmerk zijn om van rechtsbijstand in de eerste fase af te zien. In vergelijking met andere landen binnen de Europese Unie beslist Nederland het snelst op asielaanvragen. Nederland heeft de uitzonderlijk snelle procedure van in totaal acht dagen tot de Algemene Asielprocedure gemaakt. Deze snelle procedure is alleen conform het Unierecht indien er daadwerkelijk effectieve rechtsbijstand wordt verleend. Na de invoering van deze Algemene Asielprocedure in juli 2010 heeft de praktijk uitgewezen dat de asielprocedure sneller en zorgvuldiger is geworden¹. Andere EU-

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

¹ WODC evaluatie AA procedure 2014 https://www.wodc.nl/binaries/2347-volledige-tekst_tcm28-73097.pdf

lidstaten wensen juist deze Nederlandse asielprocedure te kopiëren tot hun nationale asielprocedure.

Als onderdeel van de herziening van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel is er thans het voornemen om de huidige procedurerichtlijn te vervangen door de Procedureverordening, waarin regels omtrent de asielprocedure voor alle lidstaten dwingend zullen worden vastgelegd. In deze Procedureverordening is opgenomen dat kosteloze rechtsbijstand en vertegenwoordiging tijdens de administratieve procedure en in de beroepsprocedure verplicht zal zijn in alle lidstaten². De NOvA benadrukt dat de door de staatssecretaris gegeven motivering voor de beperking van de gefinancierde rechtsbijstand feitelijk onjuist is. De huidige invulling van de rechtsbijstand in de asielprocedure is juist conform het Unierecht.

Voorts berust de door de staatssecretaris beoogde ontlasting van de justitiële keten door deze maatregel op feitelijk onjuiste uitgangspunten. Het wegvallen van rechtsbijstand door een advocaat tot de fase van het uitbrengen van een voornemen tot afwijzing van een asielaanvraag, zal leiden tot (nog) meer werkdruk bij de IND, langere wachttijden en vaker verbeurde dwangsommen. Uitvoeringsproblemen rondom het bekendmaken van de besluiten worden voorzien. Het asielbesluit zal in kwaliteit en zorgvuldigheid afnemen. Deze gebrekkige besluiten zullen leiden tot een groter aantal (gegronde) beroepen en hoger beroepen en mogelijk vervolgaanvragen asiel. De asielprocedures zullen hierdoor langer gaan duren.

Vanuit alle stakeholders en bij de asielprocedure betrokken partijen³ bestaat verzet, met name op basis van de voorgaande argumenten, tegen deze kabinetsplannen⁴. Ter nadere motivering van onze voorliggende reactie wordt verwezen naar twee eerder uitgebrachte adviezen van de NOvA⁵.

Tenslotte, en mogelijk ten overvloede, wijst de NOvA erop dat minister Dekker ingrijpende veranderingen wil doorvoeren in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand, waar voornoemde rechtsbijstand aan asielzoekers integraal onderdeel van uitmaakt. Het voornemen van de staatssecretaris dient daarom in samenhang te worden gezien met de plannen van de minister, aangezien deze volgens de staatssecretaris gaan leiden tot een besparing in de kosten voor rechtsbijstand, en zullen leiden tot het uitsluiten van personen van toegang tot de rechtsbijstand. Voor de NOvA is niet duidelijk of, en zo ja op welke wijze het ministerie van Justitie en Veiligheid die samenhang vormgeeft.

Met vriendelijke groet,
namens de algemene raad

Bart van Tongeren
algemeen deken

² Explanatory note 14 en art. 14 lid 2 COM (2016) 467 final

³ Klankbordsessie d.d. 20-09-2018 georganiseerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid, met o.a. IND, Raad voor Rechtsbijstand, COA, Vluchtelingenwerk Nederland, NOvA, etc.

⁴ <https://www.rvr.org/binaries/content/assets/rvrorg/informatie-over-de-raad/larav/brief-aan-dhr-arkenbout-drb-minjenv---aanbieding-advies-larav-27-3-2018.pdf>

⁵ <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/39680> en <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/215074>